

Lê Thơm

Lâm Chương

Tôi ra khỏi trại cải tạo, mười lăm năm rồi. Tôi vẫn nhủ với lòng, hãy quên những ngày khốn khổ ấy đi. Quên để mà sống. Trí nhớ của tôi bây giờ tồi lắm. Tôi quên nhiều chuyện, nhưng chuyện trong tù tôi không sao quên được. Nó hằn sâu trong tâm tôi, như cây đinh đóng vào cột xương sống, làm dấu mốc thời gian. Mỗi lần trí nhớ cục cựa, là mỗi lần đau.

Sau mỗi lần viết về trại tù CS, tôi lại tự nhủ với lòng, đây là bài cuối cùng, không nhắc đến nữa. Nhưng nó như cái bóng đen ám ảnh tôi hoài. Và tôi lại viết về nó. Tôi viết như người kể chuyện, để giải tỏa nỗi ám ảnh. Giải tỏa theo kiểu của anh thợ hớt tóc, trong truyện Một Ngàn Lẻ Một Đêm, phải đào lỗ mà la lớn lên rằng, "Ông vua có lỗ tại lừa!" Tôi không xây dựng thành một cái truyện ngắn của người làm nghệ thuật viết văn. Tôi chỉ kể chuyện về trại tù CS. Nói bao nhiêu cũng thấy thiếu. Còn người đọc thì cảm thấy quá thừa. "Biết rồi. Khổ Lắm. Nói mãi."

Trong cái bị làm bằng bao cát của Lê Thơm mang bên hông, có xác một con chó con. Nó bị bóp cổ chết vào trưa nay. Chuyện này, chỉ hai người biết: Lê Thơm và tôi. Giết một con chó nhỏ không khó, nhưng mạo hiểm mang ra cổng trại là một thử thách lớn dành cho kẻ bạo gan.

Con chó lông trắng đốm đen, đẹp như con chó giả nhồi bông. Nó thân thiện với tất cả mọi người. Đưa tay, tróc lưỡi vài cái, nó chạy đến quấn quít. Nó ngây thơ trong trắng lắm. Nó không có tội gì cả. Vậy mà nó bị giết. Cái số nó chết yểu, nên trời xui đất khiến nó lân la gần gũi với những con ma đói. Người ta nuôi nó để ăn thịt. Nếu nó không chết bây giờ, thì ngày 2 tháng 9, cũng chết bởi tay thằng chủ của nó. Từ đây tới ngày ấy, đâu còn bao lâu? Chỉ sáu tháng nữa thôi. Sau sáu tháng phù du, rồi cũng bị đem ra tế thần cho mấy ông cán bộ đánh chén say sưa, mừng ngày độc lập. Chết như thế là chết lãng nhách. Thôi thì hy sinh ngay bây giờ, còn được ý nghĩa phục vụ nhân sinh.

Mấy hôm trước, Lê Thơm nói:

- Tao có kế hoạch ăn no, với điều kiện mày phải hợp tác.

Tưởng gì chứ được ăn no, tôi hợp tác liền. Miếng ăn bây giờ, là vấn đề quan trọng hàng đầu. Khi đói, bộ não tuột xuống nằm trong cái dạ dày. Mọi suy tính đều hướng về miếng ăn, phục vụ cho cái dạ dày. Từ đó, người ta bộc lộ hết bản năng sinh tồn. Mà bản năng sinh tồn, thì người và vật giống nhau. Tuy thế, tôi vẫn hỏi lại cho rõ:

- Kế hoạch thế nào?
 - Mày đâm một cú thật mạnh vào chỗ này.
- Hắn nghiêng đầu qua một bên, chỉ vào quai hàm.
- Chi vậy? Thằng khùng!
 - Tao muốn dưới mang tai sừng lên, để khai sừng quai bị.
 - Và được nghỉ lao động?
 - Nghỉ lao động là cái chắc. Nhưng mục đích chính là kiếm ăn.
 - Nói rõ hơn coi?

Lê Thơm xít lại gần tôi:

- Đạo này, sáng trưa chiều, đều sấn. Ngày nào cũng sấn. Trường kỳ sấn. Nhiều thằng ăn sấn, quai hàm bạnh ra. Có thằng ma lanh, lấy tay chà xát đồ lên, rồi khai sừng quai bị. Y tá tưởng thật, cho nó ra ở nhà cách ly, ngoài hàng rào.
- Ở cách ly, vẫn đói.
- Bên hông nhà cách ly, hàng rào bị phá một khoảng bằng cái lỗ chó chui. Nếu được ở cách ly, ban đêm tao chui lỗ chó, đột nhập nhà kho, trộm nếp.
- Chơi trò mạo hiểm, dễ mất mạng. Mày nhớ vụ thằng Khánh nửa khuya chui rào, ra nương moi khoai lang, bị bắn bẻ đầu gối, phải cưa chân lên tận háng không?
- Đó là nó chui từ trong ra ngoài. Còn tao chui từ ngoài vô trong.
- Ngoài hay trong cũng vậy. Vệ binh đi tuần thấy bóng người lấp ló ban đêm, nó nổ súng không thương tiếc.

Vụ trưởng Khánh thế này. Nó là đại úy pilot. Những trưởng Không Quân thường to con. Vào tù, càng to con càng bất lợi. Ăn uống cùng một tiêu chuẩn, trưởng to con đói nhiều hơn trưởng nhỏ con. Vào một đêm đông miền thượng du, trăng sáng lắm. Khánh chui rào, mò vào nương moi khoai lang. Cán bộ đi tuần tra an ninh bắt gặp con ma đói. Cán bộ bảo Khánh đứng nghiêm, rồi chĩa họng súng vào đầu gối của Khánh, bóp cò. Khánh bị bẻ khớp xương đầu gối, quy ngay tại chỗ. Cán bộ vào báo động, tập hợp cả trại điểm danh. Anh em tù cải tạo không hiểu chuyện gì. Một lúc sau, vệ binh khiêng Khánh vào, bỏ nằm giữa sân trại. Cấm, không ai được đến gần. Trời đông lạnh buốt. Khánh nằm đau nhức rên la suốt đêm. Sáng ra, Khánh được khiêng lên bệnh xá của đoàn 779. Bệnh xá cũng chỉ có mấy thứ lá cây hái về từ ngoài rừng, sao làm thuốc nam. Hai người tù phục vụ ở bệnh xá, là bác sĩ của chế độ cũ miền Nam, cũng đành bó tay. Phải chuyển Khánh đi nơi khác. Khánh được vớ đi cả ngày đường, qua bao nhiêu sơn khê đồi núi mới ra tới bệnh viện Yên Bái. Tám tháng sau, Khánh về lại trại, với cái chân cụt gần tận háng. Anh em ngồi nghe Khánh kể chuyện, đều khiếp vía. Tại bệnh viện Yên Bái, người ta trói tay chân Khánh vào giường, rồi cưa chân mà không có thuốc tê mê gì cả. Danh từ chuyên môn gọi là "giải phẫu sống". Khánh đau quá, ngất đi mấy lần. Giải phẫu sống lần đầu, vết thương nhiễm trùng sưng tấy lên và làm mủ. Giải phẫu sống lần thứ hai, người ta cho Khánh uống rượu để đến say mềm, rồi mới cưa. Khánh nói, có rượu vào, cảm thấy ít đau.

Nhắc chuyện của trưởng Khánh, cũng không làm Lê Thơm nao núng.

- Đừng dọa tao. Đắm một cú đi.

Lê Thơm nghiêng đầu, đưa quai hàm chờ đợi. Tôi đẩy ra:

- Cú đấm của tao, có thể làm mày tréo bản họng. Mày tự đấm mày đi.
- Tao làm rồi. Nhưng tự đấm mình, tao không dám mạnh tay. Mày giúp tao hoàn thành kế hoạch.
- Kế hoạch của trưởng khủng.

Nói xong, tôi bỏ đi. Lê Thơm cụt hứng, chửi thề. Hai ngày sau nữa. Ăn trưa xong, anh em vào lán nằm nghỉ ngơi. Lê Thơm, và tôi còn ngồi lại ở nhà ăn. Con chó nhỏ quanh quẩn dưới chân. Nó mới xuất hiện khoảng hơn nửa tháng nay. Từ trên khung, nó hay chạy xuống trại trong giờ ăn. Nhìn con chó một lúc, Lê Thơm chợt nảy ý lạ:

- Thịt con chó này.

Tôi trợn mắt:

- Đừng đùa. Chó cán bộ trại phó đấy.

Hắn cương quyết:

- Chó cán bộ, cũng xơi.
- Làm sao ăn?
- Tao có cách. Mày dụ nó ở đây. Tao lấy cái bao cát.

Tôi chưa kịp đồng ý hay không. Hắn chạy vụt đi. Tôi nhìn con chó. Tội nghiệp! Nó không biết gì cả. Tôi đưa tay. Nó liếm. Tôi vuốt đầu. Nó quíu tai lại. Tôi vỗ nhẹ trên lưng. Nó ngẩng cổ, lim dim đôi mắt. Quỷ thần trời đất ơi! Nó dễ thương như vậy, ai nỡ lòng nào giết cho đành?

Lê Thơm cầm bao cát, háp tấp chạy lại:

- Nhanh lên!

Tôi lắc đầu. Hắn mở rộng miệng bao giờ ra, giục:

- Nhanh! Bóp cổ, thồn vào.

Không còn suy nghĩ nữa, tôi chụp cổ con chó, siết mạnh. Nó giãy giụa, quào bốn chân trong không khí. Lê Thơm túm chân, tròng vào bao cát. Hắn nói:

- Tiếp tục bóp.
- Nếu có kẻ nhìn thấy, hậu quả khôn nạn sẽ không lường nổi. Tôi kêu lên:
- Kinh quá mày ơi! Tha nó đi.

Tôi buông tay. Con chó vừa kêu "ăng" một tiếng, đã bị Lê Thơm siết cổ lại liền.

Tới giờ xuất trại lao động buổi chiều, cả đội xếp hàng đôi, lần lượt ra cổng. Cán bộ trực trại, và quản giáo đứng ngay cổng kiểm soát. Vệ binh coi tù, mang súng đi sau cùng. Lê Thơm lãnh việc nấu nước cho đội. Hắn quảy cặp thùng, mang bị đựng chó bên hông, thản nhiên đi ra cổng. Tôi vái thầm, cầu trời cho hắn thoát. Và hắn thoát thật. Tôi thờ phào, nhẹ cả người.

Ra đến hiện trường lao động, mọi người túa vào rừng chặt nứa. Rừng xanh mênh mông. Đồi núi chập chùng. Vệ binh mang súng đi qua đi lại ngoài bìa rừng, canh tù làm việc. Lê Thơm chọn thế đất tương đối bằng

phẳng. Việc đầu tiên, hấn đào một cái hố nhỏ. Ai cũng tưởng hấn đào bếp lò. Nhưng thật nhanh, hấn cho con chó xuống, và lấp đất lại. Bên trên, hấn đốt một đồng lửa, nấu nước. Đó là chuyện hấn kể sau này.

Trong giờ giải lao. Tôi tới chỗ nấu nước. Lê Thơm múc cho tôi một ca nước sôi. Nhìn quanh, không thấy có dấu hiệu gì chứng tỏ Lê Thơm nướng chó. Tôi hỏi nhỏ:

- Chó đâu?

Hấn chỉ vào đồng lửa. Tôi lấy có mồi lửa đóm hút thuốc Lào, dùng cái que cời than lên, vẫn không thấy chó.

Hấn bảo:

- Đi khỏi chỗ này ngay. Đừng làm tội nó sinh nghi.

Tôi tin tưởng vào tài ứng biến của Lê Thơm. Xưa kia, hấn là thiếu tá, có thời làm quận trưởng quận Chợ Lách, tỉnh Vĩnh Long. Ngày nay vào tù, hấn nhanh chóng thích nghi với hoàn cảnh mới, lanh lợi trong mọi vấn đề. Nhất là cải thiện, hấn nhanh như sóc. Trong đội, không thằng nào qua mặt được Lê Thơm. Thoáng thấy đó, biến đó không ngờ. Hỏi hấn còn trong tổ làm vườn. Giờ trưa, mọi người đều nghỉ ngơi. Hấn lúi húi moi khoai lang, đem xuống suối rửa, nhưng mắt vẫn rảo quanh quan sát. Hấn thấy Thu Sút từ những bụi cây đằng xa, đang rình mò theo dõi hành động của hấn. Tay này mang quân hàm trung úy, có người anh vào Nam làm giải phóng, và bỏ mạng trong trận chiến mùa hè năm 72, ở Bình Long. Bao nhiêu hận thù, Thu Sút trút lên đầu anh em tù cải tạo.

Sở dĩ Thu Sút có biệt danh này, là do cái môi bẩm sinh bị sút, phải vá lại. Vì thế cái miệng chum chúm, làm cho cái mặt luôn luôn mang nét quạu quọ như người đang hờn giận. Có lần, Thu Sút bắt gặp anh Năng đang cải thiện. Thu Sút gọi về, bắt Năng đứng giữa bốn vệ binh vây quanh. Thu Sút hạ lệnh cho bốn vệ binh bẻ hội đồng. Năng bị đấm văng bên này, bị đá giạt bên kia, giống như những cầu thủ giao ban. Cuối cùng, Năng gục xuống ngất xỉu, được khiêng về trại cho anh em tù sản sóc. Sau thành tích ấy, Thu Sút nổi danh là hung thần ác sát. Trong trại còn một người nữa, cũng nổi danh không kém Thu Sút. Đó là chàng trung sĩ vệ binh Nương Mặt Ngạnh. Thật ra, anh ta tên là Lương, nhưng do nói ngọng thành Nương, và do xương quai hàm bạnh ra, nên có biệt danh là Nương Mặt Ngạnh. Khi dẫn tù đi lao động, anh ta cầm theo chiếc gậy bằng cây giang, trông như khúc đoản côn. Đã nhiều lần anh ta quát thẳng cánh vào anh em tù cải tạo. Ai từng bị đòn của Nương Mặt Ngạnh cũng đều ọo xương sống.

Thành tích của Nương Mặt Ngạnh ở hiện trường lao động rất đáng gờm. Anh ta bắt tù đứng trên triền núi. Thế núi dốc, anh ta đứng phía trên. Sau vài câu đay nghiến, bỗng Nương Mặt Ngạnh đá thốc dép râu vào mặt người tù. Bất ngờ không kịp chống đỡ, người tù ngã vật ra, sặc máu mũi. Trong kỳ cả trại học tập về chính sách khoan hồng nhân đạo của đảng và nhà nước, anh em tù phản ánh chuyện này lên ông trại trưởng. Ông trại trưởng bảo:

- Chính sách của đảng và nhà nước trước sau như một. Nhưng các anh quá quắt, không trừng trị không được.

Thế là huề! Đảng và nhà nước vẫn tiếp tục chủ trương khoan hồng nhân đạo. Anh em tù vẫn tiếp tục bị trừng trị.

Trở lại chuyện Lê Thơm khi bị Thu Sút theo dõi. Hấn biết nguy tới nơi rồi. Hấn cho tất cả khoai lang vào thùng tưới, đi lên. Ở đằng xa, Thu Sút nường theo những bụi cây đi tới, quyết bắt tại trận tên tù đang cải thiện. Lê Thơm chờ cho Thu Sút đi khuất sau chòm cây, hấn trút thùng khoai xuống hố ủ phân bắc. Rồi quay xuống suối như đang tiếp tục xách nước tưới rau. Phân bắc là cứt người, ủ lại để bón rau. Hố phân bắc đầy giòi bọ, và mùi rất khắm.

Thu Sút xuất hiện, khi Lê Thơm đang múc nước dưới lòng suối.

- Anh kia! Làm gì đấy?
- Xách nước tưới rau.
- Anh rửa gì dưới suối?
- Tôi có rửa gì đâu?
- Láo! Anh vớt tất cả đem lên đây.
- Có gì mà vớt?
- Khoai lang.
- Làm gì có?
- Hãy mò xuống, vớt lên.

Lê Thơm mò xuống, vớt lên những sỏi đá. Tức quá, Thu Sút xắn quần lội xuống suối. Mò chỗ cạn không thấy, Thu Sút mò ra sâu hơn, ướt cả quần, vẫn không thấy. Thu Sút quay lên, mặt hầm hầm bảo Lê Thơm về ngay, trình diện trên khung.

Tại khung, Thu Sút đưa tờ giấy, bình mực, và cây bút cho Lê Thơm, bảo:

- Viết kiểm điểm.

Lê Thơm hỏi lại:

- Chứng nào nộp giấy?
- Chiều nay.
- Không kịp. Tôi còn phải đi lao động.
- Cho anh nghỉ việc buổi chiều. Ở lại lán viết kiểm điểm.

Lê Thơm viết, đại ý rằng từ ngày đi cải tạo, hắn luôn phấn đấu để trở thành người tốt. Cán bộ bảo viết kiểm điểm. Nhưng hắn không biết kiểm điểm về vụ gì? Mong cán bộ chỉ dẫn. Buổi chiều. Lê Thơm đem giấy lên nộp. Thu Sút đọc xong, vỗ bàn:

- Kiểm điểm về vụ cải thiện khoai lang. Biết chưa?
- Nhưng tôi đâu có cải thiện khoai lang?
- Có. Anh phải viết rằng anh có cải thiện khoai lang. Nghe rõ chưa?
- Vâng. Tôi rõ. Xin cho biết chứng nào nộp giấy?
- Cho anh nghỉ việc sáng mai, viết kiểm điểm. Trưa hôm sau nộp.

Thu Sút đưa Lê Thơm tờ giấy khác. Anh ta yên chí sẽ căn cứ vào nội dung tờ kiểm điểm, nện cho Lê Thơm một trận mạt mình, và cùm vào nhà kỷ luật.

Lần thứ hai, Lê Thơm viết rằng: "Tôi đang đứng dưới suối xách nước tưới rau. Cán bộ nghi ngờ tôi đang rửa khoai lang. Và ra lệnh cho tôi phải viết có cải thiện khoai lang. Tôi tuân lời cán bộ, nhận có cải thiện khoai lang. Nhưng thật sự tôi không dám làm chuyện vi phạm nội quy như thế." Trưa hôm sau. Thu Sút đọc kiểm điểm của Lê Thơm xong, xé toạc tờ giấy, giận dữ:

- Viết láo lếu thế này, thì sao gọi là tự giác?

Lê Thơm bình tĩnh:

- Tôi viết theo lệnh của cán bộ.

Thu Sút gầm lên:

- Câm họng. Cút ngay! Lần sau, dù có lủi giời như chạch cũng không thoát.

Trong tù, Lê Thơm dám "giỡn mặt" cán bộ, quả là lớn gan. Tôi phục hắn. Nói theo Thu Sút, hắn lủi giời như chạch. Hắn đã thoát không phải một lần, mà nhiều lần sau nữa. Chỉ một lần sau cùng, hắn không thoát được. Và lần không thoát được ấy, đưa Lê Thơm đến sự tử vong. Tôi đã nói về trường hợp Lê Thơm bỏ mạng, trong một truyện khác.

Tối hôm thịt con chó, trời vừa nhá nhem, Lê Thơm khều tôi ra ngoài đầu hồi. Hắn mở cái bị, lôi ra con chó cứng đơ, dính đầy đất cát. Hắn lột da, xé miếng thịt đưa tôi. Chưa bao giờ ăn thịt chó, tôi nghe nhồn nhợn trong cổ khi cầm miếng thịt. Lê Thơm bảo:

- Ăn đi. Nguồn protein bổ dưỡng vô song.

Hắn nhai ngấu nghiến. Tôi bắt chước ăn thử, thấy ngon. Tôi nghĩ, với sự đói khát lâu ngày, bất cứ món gì cho vô miệng cũng thấy ngon. Thần lẩn, rắn mối, cào cào, châu chấu, ốc sên, dế nhũi đều ngon, và cũng là nguồn protein cần thiết cho cơ thể. Đặc biệt, có con sâu màu trắng thường rúc trong gỗ mục, toàn thân nó chứa một chất sữa rất béo. Con sâu vô danh này, tù đặt tên là con margarit. Có thể nói con margarit là sâm động vật, giá trị không thua sâm thực vật của Đại Hàn.

Hai chúng tôi ăn đến nửa con chó, thì đụng phần thịt sống. Bởi khi chôn con chó xuống đất, phía trên nóng nhiều làm thịt chín, nhưng không đủ sức chín tới phía dưới. Lê Thơm nói:

- Ăn luôn. Người tiền sử vẫn ăn thịt sống

Tôi đề nghị:

- Cắt ra từng miếng nhỏ, cho vào lon Guigoz nấu.
- Mang ra mang vô cổng trại, nguy lắm.
- Tới phiên tao mạo hiểm. Tao sẽ nấu ngay đêm nay.

Đêm ấy, tôi lần mò trong bóng tối, vào nhà bếp cời than đặt vào hai chiếc lon Guigoz. Xong, lại quay về lán ngồi đợi thịt chín. Khi lấy lon về, cũng phải ra vào hai bận. Công việc chỉ có thế, nhưng vô cùng nguy hiểm. Vệ binh rình rập đâu đó, thấy bóng người ra khỏi lán mà không cầm theo cây đèn dầu, chúng sẽ bắn, nếu không chết cũng bị thương. Tôi tin con người có số mạng. Dù ở tù, nhưng ngôi sao chiếu mạng của tôi còn sáng lắm. Quỷ thần che chở cho tôi trong mọi trường hợp bất trắc hiểm nguy.

Ngay trong đêm, Lê Thơm và tôi thanh toán sạch luôn hai lon Guigoz thịt. Con chó nhỏ được chôn kín vào nơi không trời không đất. Hoàn toàn mất dấu. Khi ăn, tôi nói:

- Nghĩ tội con chó quá, mà ơi!

Lê Thơm nói:

- Cũng bởi tình cảm tiểu tư sản như thế, mà hôm nay mới vào tù.

Tôi lại nói:

- Miếng ăn tưởng chừng rất nhỏ nhoi. Nhưng có lúc người ta dám đem cả sinh mạng mình ra thử thách. Xem thế, đủ biết cái ăn là quan trọng vô cùng.

Lê Thơm gạt ngang:

- Đừng triết lý vặt, ăn mất ngon, con ạ!

Vài hôm sau, ông đại úy cán bộ trại phó cầm sợi dây cột chó, xuống trại vào giờ ăn trưa. Ông đi quanh quần tìm kiếm. Ông hỏi:

- Các anh có thấy con chó của tôi chạy xuống đây không?

Mọi người im lặng. Lê Thơm lên tiếng:

- Con chó nào, cán bộ?
- Con chó trắng đốm đen.
- Có phải con chó nhỏ không?
- Đúng rồi.
- Ồ... Lúc trước, nó vẫn thường chạy lại đây. Hai ngày nay không thấy.
- Hôm qua, tôi còn cho nó ăn. Mới mất hôm nay thôi.

Lê Thơm sốt sắng:

- Tôi sẽ để ý. Nếu thấy, tôi giữ nó lại, báo cho cán bộ.
- Ông trại phó lắc đầu thất vọng:
- Chắc bị cáo vồ rồi.

Nói xong, ông quay đi. Lê Thơm thầm thì với tôi:

- Minh thịt con chó đã hai ngày. Nó nói hôm qua còn cho chó ăn. Bọn này hể mở miệng ra là nói láo. Chuyện lớn chuyện nhỏ đều láo.

Lâm Chương